

Krok w dobrym kierunku, ale wymaga korekt. Stanowisko Fundacji Instrat ws. nowelizacji ustawy wiatrakowej

WARSZAWA, 06.12.2023: Ekspert Fundacji Instrat zapoznali się z treścią tzw. ustawy wiatrakowej (poselskiego projektu ustawy o zmianie ustaw w celu wsparcia odbiorców energii elektrycznej, paliw gazowych i ciepła oraz niektórych innych ustaw, [druk 72](#)). Poniżej przedstawiamy nasze stanowisko do części dot. liberalizacji przepisów regulujących budowę lądowych farm wiatrowych. Projektowane przepisy oceniamy jako kierunkowo konieczne do wdrożenia, aby zastąpić wyłączane elektrownie węglowe nowymi mocami OZE, ale kluczowe elementy wymagają poprawy.

Kompromis ponad podziałami - 500 metrów

Kontrowersje wokół niektórych inwestycji w lądowe elektrownie wiatrowe przyczyniły się do przyjęcia rygorystycznej zasady 10H w 2016 r., co pokazuje jak ważną rolę ma prowadzenie inwestycji w zgodzie ze społecznościami lokalnymi. Dlatego sektor wiatrowy odrobił konieczną lekcję w zakresie prowadzenia dialogu i realizacji inwestycji opartych o zasadę partnerstwa. powstał w 2019 r. [Kodeks Dobrych Praktyk](#)¹ opracowany przez Polskie Stowarzyszenie Energetyki Wiatrowej we współpracy z samorządami. Wybrane złe doświadczenia społeczności lokalnych zostały przepracowane i warto docenić wykonaną pracę i wyciągnąć lekcje z okresu sprzed 2016 r.

Fundament długoterminowego poparcia ponad podziałami dla rozwoju wszystkich OZE w Polsce stanowiąc mogą tylko jasna komunikacja kierunków zmian legislacyjnych oraz kolejnych kroków procesu inwestycyjnego w budowie lądowych farm wiatrowych. Poparcie to musi być wyrażone przez zarówno inwestorów i zwolenników oraz środowiska sceptyczne względem tego kierunku.

Zaproponowana w projekcie ustawy forma skrócenia dystansu wiatraków od zabudowań mieszkalnych z 500 do 300 metrów **nadwyreża zaufanie obywateli do sposobu stanowienia prawa**. Rozwiązanie to nie zostało zaprezentowane w transparentny sposób i tym samym można porównać je do trybu w jakim wprowadzono powszechnie krytykowaną (również przez Fundację Instrat) poprawkę ze stycznia 2023 r., która zwiększyła dystans do 700 metrów.

Rozpoczęte jeszcze w 2021 r. przygotowania do liberalizacji rygorystycznych przepisów w zakresie lokowania nowych farm wiatrowych zakładały minimalny dystans 500 metrów od zabudowań mieszkalnych. Na podstawie ogłoszonych wówczas założeń Fundacja Instrat opracowała wtedy ocenę skutków regulacji (*impact assessment*) pokazując jak różne odległości nowych farm wiatrowych od zabudowań mieszkalnych, parków narodowych itp. wpływają na potencjał budowy onshore mierzony w powierzchni (km² i procent powierzchni Polski) oraz długoterminowym potencjale mocy zainstalowanej (GW).

¹ <http://psew.pl/dobre-praktyki-energetyki-wiatrowej-zauwazone-przez-sektor-bankowy/>

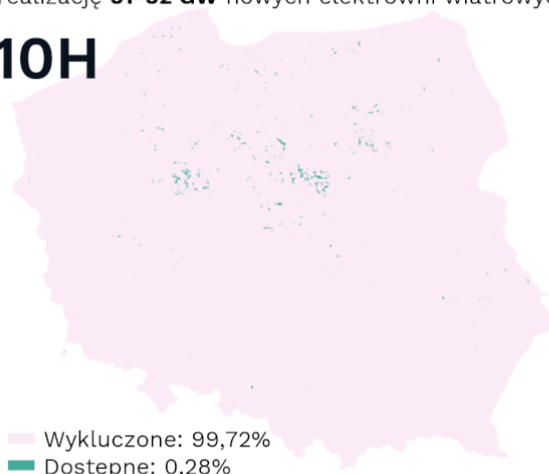
W analizie "[Wiatr w żagle. Zasada 10H a potencjał lądowej energetyki wiatrowej w Polsce](#)"² (maj 2021) wskazywaliśmy, że dzięki liberalizacji przepisów i wybraniu scenariusza 500 metrów odblokujemy nawet do 7 proc. powierzchni Polski, co pozwoliłoby w długim terminie budowę nawet do 44 GW onshore, czyli ponad 30 GW więcej niż istniejące i przygotowywane instalacje (patrz grafika poniżej).

Zasada 10H a potencjał wiatrowy

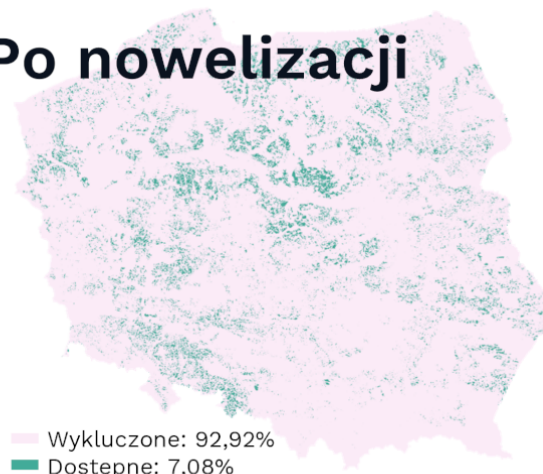
Zasada 10H wyklucza z inwestycji wiatrowych **99,7 proc.** obszaru Polski. Nowelizacja pozwala na ponad 25-krotne zwiększenie dostępności terenów – do **7,08 proc.** powierzchni Polski, co umożliwi realizację **31-32 GW** nowych elektrowni wiatrowych.

10H

Instrat. CC-BY 4.0.

Po nowelizacji

Opracowany przez nas w 2021 r. scenariusz liberalizacji przepisów zakładał również możliwość repoweringu, wskazany szczegółowo w nowym projekcie z listopada 2023 r. - oceniamy te rozwiązania za kierunkowo pozytywne i konieczne, aby uniknąć scenariusza netto spadku mocy zainstalowanej lądowych farm wiatrowych w wyniku wycofywania z systemu najstarszych wiatraków (pierwszych budowanych w Polsce, zazwyczaj ponad 15 lat temu).

Czy potrzebujemy skrócenia dystansu o kolejne 200 metrów?

Z początkiem tego roku, krótko po zmianie przez rząd proponowanego dystansu od wiatraków do zabudowań mieszkalnych z 500 do 700 metrów opublikowaliśmy analizę pokazującą, jaki jest skutek tej zmiany na maksymalny i długoterminowy potencjał onshore w Polsce. W analizie "[Sejmowa poprawka oznacza utratę prawie połowy miejsca pod turbiny wiatrowe](#)"³ (luty 2023) wskazywaliśmy, że blisko połowa mniej powierzchni Polski (47%) będzie dostępna pod inwestycje wiatrowe względem pierwotnej rządowej propozycji (zmiana dystansu z 500 do 700 metrów). W samym woj. kujawsko-pomorskim, o ile ustawa wejdzie w życie w takim kształcie, ta zmiana oznacza utratę 65% powierzchni dostępnej pod turbiny wiatrowe (grafika poniżej).

² Czyżak, P., Sikorski, M., Wrona, A. (2021). *Wiatr w żagle. Zasada 10H a potencjał lądowej energetyki wiatrowej w Polsce*. Instrat Policy Note 01/2021. <https://instrat.pl/zasada-10h/>

³ Kopeć, J. (2023). *Sejmowa poprawka oznacza utratę prawie połowy miejsca pod turbiny wiatrowe*. Fundacja Instrat. <https://instrat.pl/500-vs-700/>

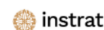
500 a 700 metrów - najwięcej traci Polska centralna

Im **ciemniej**, tym większy ubytek.

Ubytek powierzchni dostępnej pod turbiny wiatrowe w wariantcie 700m od zabudowań mieszkalnych względem wariantu 500m, w województwach, w %

Źródło: Opracowanie własne Instrat.

Ze względu na szybki termin procedowania druku nr 72, w krótkim terminie znaczenie ma jednak zakres już uruchomionych projektów budowy lądowych farm wiatrowych, w których przez ostatnie ponad 2 lata zdefiniowano już dystans wiatraków od zabudowań mieszkalnych jako 500 metrów. Dlatego obecnie proponowane skrócenie dystansu z 500 do 300 metrów, analogicznie do wydłużenia do 700 metrów jak w uchwalonej z początkiem tego roku ustawie, mogłoby mieć teoretycznie wpływ w odpowiedniej skali jedynie po ok. 3-5 latach, kiedy to nowe projekty uzyskały pakiet pozwoleń środowiskowych i przestrzennych. **Ewentualne korzyści pod kątem potencjału nowej mocy w systemie wynikające z tej zmiany byłyby tym samym odłożone w czasie, a koszty dla społeczeństwa i podminowane zaufane dla sektora spowodowane trybem wprowadzenia tych zmian realne i odczuwalne już teraz.**

Dlatego rekomendujemy powrót do wskazywanej jeszcze przez poprzedni rząd wersji przepisów, w której dystans między wiatrakami a zabudowaniami mieszkalnymi jest wpisany do treści ustawy bezpośrednio w jej treści (a nie tylko załączniku) jako 500 metrów, zaś przepisy dot. akustyki stanowią kolejne warunki w zakresie lokalizacji wiatraków i tym samym uzupełnienie kryterium dystansu.

Pozostałe elementy ustawy - rekomendacje na rzecz jakości stanowionego prawa

Dodatkowo wskazujemy na konieczność doprecyzowania przepisów dot. **definicji interesu publicznego** - bezpośrednia implementacja kierunkowych wskazań wynikających z unijnej dyrektywy REDIII w polskim porządku prawnym może powodować nadinterpretację nie tylko przepisów, ale przede wszystkim intencji. Podnoszone wątpliwości dot. uprawnień inwestorów OZE mogą również powodować kolejne niepokoje społeczne i dlatego publikacja takich propozycji powinna być prowadzona nie w trybie natychmiastowym, ale w oparciu o realizację zasady partnerstwa.

Rekomendowane zmiany w zakresie uchwały o ustaleniu lokalizacji inwestycji wiatrowej pokazują jak kierunkowo cenne próby przyspieszenia procesu inwestycyjnego mogą stanowić kolejne utrudnienie i pogłębiać chaos w planowaniu przestrzennym w Polsce. Wieloletnie opóźnienia w zakresie cyfryzacji tej dziedziny w instytucjach państwowych (w szczególności samorządach) jasno pokazują, że w pierwszej kolejności trzeba nadrobić zaległości w tej dziedzinie, aby nie pogłębiać skomplikowanej już sytuacji. Jak [wskazuje](#) Filip Sokołowski z firmy UrbanConsulting, proponowane rozwiązanie stanowi potencjalnie również pole nieuczciwej konkurencji pomiędzy inwestorami⁴.

W zakresie proponowanej ustawy zawarto również propozycję wprowadzenia tzw. składki gazowej, jako źródła finansowania rozwiązań dot. mrożenia cen energii elektrycznej dla wybranych grup odbiorców. Rekordowe zyski przedsiębiorstw z branży paliwowo-energetycznej, w szczególności firm z branży paliw kopalnych, powinny być źródłem finansowania programów wsparcia dla obywateli i firm. Niemniej jednak mechanizm transferu środków opisany w projekcie ustawy budzi zastrzeżenia w zakresie transparentności prowadzenia rachunku sektora finansów publicznych. Na początek kadencji nowego rządu stanowi groźny wyjątek w zakresie wyprowadzania wydatków poza budżet państwa. Szczegółowe [zastrzeżenia](#) w tej dziedzinie określił w swoim stanowisku Instytut Finansów Publicznych⁵.

Kontakt

Michał Hetmański, Prezes Zarządu Fundacji Instrat, michal.hetmanski@instrat.pl

Fundacja Instrat jest think tankiem z misją wspierania debaty i polityk publicznych otwartymi danymi i badaniami, działając na rzecz sprawiedliwej, zielonej i cyfrowej gospodarki.

⁴ https://urbanconsulting.pl/uchwala-lokalizacyjna_2/

⁵ <https://www.ifp.org.pl/protestujemy-przeciwko-wykorzystywaniu-funduszu-przeciwdzialania-covid-19-do-omijania-budzetu-panstwa/>